

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta financí a účetnictví

katedra finančního účetnictví a auditingu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2020

Lenka Husová

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta financí a účetnictví

katedra finančního účetnictví a auditingu

studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

**Analýza dopadu nových pravidel IFRS
pro leasingy**

Autor bakalářské práce: Lenka Husová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Libor Vašek, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Analýza dopadu nových pravidel IFRS pro leasingy“ vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádně označila a uvedla v příloženém seznamu.

V dne

.....
Lenka Husová

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala Ing. Tomáši Kachlíkovi za odbornou průpravu ve vykazování leasingů dle IFRS a dále vedoucímu bakalářské práce Ing. Liboru Vaškovi, Ph.D. za věcné připomínky a trpělivost.

Abstrakt

Tato práce se zabývá dopadem implementace nového standardu pro vykazování leasingů dle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS). V první části práce seznamuje s pravidly pro vykazování leasingů dle IFRS 16, dále pak stručně připomíná pravidla dle IAS 17. Ve třetí kapitole práce jsou shrnuty studie zaměřené na očekávaný dopad implementace IFRS 16 do účetních pravidel a jeho významnost. Na základě těchto studií byly vybrány dvě odvětví pro podrobnější analýzu – konkrétně telekomunikace a letecké společnosti. Cílem práce pak bylo na zástupcích z odvětví telekomunikací a aerolinií potvrdit či vyvrátit významnost dopadu IFRS 16. U těchto dvou odvětví se očekával velmi významný dopad na účetní výkazy společností. U zástupců telekomunikačních společností je významnost dopadu potvrzena, u zástupců leteckých společností byl pozorován mírnější dopad, než bylo očekáváno.

Klíčová slova

aerolinie, IAS 17, IFRS, IFRS 16, leasing, nájem, telekomunikace

Abstract

This thesis focuses on impact of the implementation of the new standard for reporting leases in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRS). The first part introduces the rules for reporting leases according to IFRS 16, then briefly recalls the rules according to IAS 17. The third chapter summarizes studies focused on the expected impact of the implementation of IFRS 16 on accounting rules and its significance. Based on these studies, two sectors were selected for more detailed analysis – namely telecommunications and airlines. The aim of the work was to confirm or refute the significance of the impact of IFRS 16 on the representatives of the telecommunications and airline industries. A very significant impact on the financial statements of companies was expected in these two industries. For representatives of telecommunications companies, the significance of the impact is confirmed; for representatives of airlines, a milder impact was observed than expected.

Keywords:

airlines, IAS 17, IFRS, IFRS 16, lease, telecommunications

Obsah

Úvod.....	7
1 Východiska zachycení leasingu dle IFRS 16	8
1.1 Rozsah působnosti IFRS 16	8
1.2 Rozpoznání, zda se jedná o leasing	8
1.3 Prvotní ocenění závazku z leasingu a práva k užívání	11
1.3.1 Závazek z leasingu	13
1.3.2 Právo k užívání	13
1.4 Výjimky	14
1.5 Následné účtování.....	15
1.6 Přechod na IFRS 16	16
1.6.1 Metoda retrospektivní.....	16
1.6.2 Metoda modifikovaná retrospektivní	16
1.6.3 Usnadnění při implementaci IFRS 16	17
2 Stručné ohlédnutí za IAS 17.....	18
2.1 Rozsah působnosti	18
2.2 Rozhodnutí, zda se jedná o leasing	18
2.2.1 Finanční a operativní leasing	18
2.3 Vykazování finančního leasingu.....	19
2.4 Zachycení operativního leasingu	19
3 Očekávané dopady IFRS 16	20
4 Dopad standardu do účetních výkazů	22
4.1 Oblast telekomunikací	22
4.1.1 O2 Czech Republic a.s.	22
4.1.2 Deutsche Telekom AG	25
4.1.3 Telefónica S.A.	28
4.1.4 Shrnutí dopadu v oblasti telekomunikací	31
4.2 Letecké společnosti.....	32
4.2.1 Ryanair Holdings plc.....	32
4.2.2 Deutsche Lufthansa AG.....	34
4.2.3 easyJet plc.....	37
4.2.4 Shrnutí dopadu u leteckých společností	40
Závěr	41
Seznam použité literatury a pramenů	43
Seznam obrázků a tabulek	46

Úvod

Zachycení leasingu dle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS¹) – dříve označovaných jako Mezinárodní účetní standardy (IAS²) se od 1. 1. 2019 mění počátkem účinnosti nového standardu věnujícímu se leasingům. Nový standard IFRS 16 *Leasingy* nahrazuje IAS 17 *Leasingy* a přináší podstatné změny vykazování leasingů na straně nájemce.

Leasing je mezi společnostmi oblíbenou formou pořízení aktiva, resp. financování užívání aktiv. Pokud účetní jednotka pořizuje aktivum, nemá mnoho možností, jak jej získat. První možností je nákup aktiva, v případě nedostatku financí je druhou možností vyjednání úvěru a následného pořízení aktiva, případné odložení části platby v prvním případě. Poslední možností je právě zmíněný leasing – nájem, kdy účetní jednotka získává aktivum na určitou dobu za uhrazení leasingových splátek. Všechny způsoby mají své výhody i nevýhody, ale všechny jsou z ekonomické podstaty pořízením aktiva a uhrazením pořizovací ceny, buď okamžitě, nebo rozložené v čase. Proto by leasing dle pravidel IFRS měl být důsledně vnímán jako způsob financování aktiv.

Vzhledem ke specifičnosti leasingových smluv byl v minulosti vytvořen standard věnující se leasingům – IAS 17 *Leasingy*. Standard rozlišoval leasing na finanční a operativní, přičemž finanční leasing byl zachycován v podstatě stejně, jako pořízení aktiva na úvěr. Standard vyjmenovával mnoho indikátorů, proč klasifikovat leasing jako finanční, pokud však smlouva nenasevďčovala, že se jednalo o leasing finanční, byl klasifikován jako leasing operativní. O operativním leasingu dle IAS 17 pak bylo účtováno jako o službě „půjčení“ aktiva. Docházelo tak k velkému množství aktiv evidovaných mimo rozvahu, a tedy i závazků s nimi spojenými. Tím vznikaly problémy při finanční analýze a případně i zavádějící výsledky vybraných ukazatelů.

Nová pravidla dle IFRS 16 ruší pojem finančního a operativního leasingu na straně nájemce a již tyto dva pojmy nerozlišuje. Nyní se jedná jen o leasing, bez jakéhokoliv přívlastku. Nájemce jej vykazuje v rozvaze v podobě práva k užívání a závazku z leasingu. Již není možné leasing zachytit mimobilančně, proto je koncepce pravidel IFRS 16 zásadní.

Tato práce se zabývá účetním zachycením leasingu dle IFRS, které s účinností od 1. 1. 2019 prochází změnou, a jeho dopadem na účetní výkazy u vybraných účetních jednotek.

¹IFRS – International Financial Reporting Standards. Zkratka IFRS bude v textu využívána jako obecné označení pro všechny součásti Mezinárodních standardů účetního výkaznictví.

²IAS – International Accounting Standards.

1 Východiska zachycení leasingu dle IFRS 16

IFRS 16 *Leasingy* vydala Rada pro mezinárodní účetní standardy³ v roce 2016. Tento standard s účinností od 1. 1. 2019 nahrazuje IAS 17 *Leasingy* a další 3 interpretace standardů, které se leasingům věnovaly z odlišných úhlů pohledu. Konkrétně se jedná o interpretace IFRIC 4 *Určení, zda smlouva obsahuje leasing*, SIC 15 *Operativní leasingy – pobídky* a SIC 27 *Vyhodnocování podstaty transakcí uzavřených právní formou leasingu*.

IFRS 16 přináší podstatné změny ve vykazování leasingu z pohledu nájemce. Zatímco podle IAS 17 nájemce rozlišoval podstatu leasingu na operativní a finanční s tím, že do rozvahy nájemce se dostal pouze leasing finanční (informace o operativních byly uvedeny pouze v příloze k účetní závěrce), podle IFRS 16 se již tato podstata nerozlišuje a v rozvaze se u nájemce objeví obě formy.

1.1 Rozsah působnosti IFRS 16

Účetní jednotka by měla aplikovat na všechny nájmy s výjimkou:

- leasingových smluv o užívání nerostů, ropy atd. – upraveno v IFRS 6 *Průzkum a hodnocení nerostných zdrojů*,
- leasingů biologických aktiv – upraveno v IAS 41 *Zemědělství*,
- servisních a koncesních dohod – upraveno v IFRIC 12,
- licencí na duševní vlastnictví poskytovaných pronajímatelem – upraveno v IAS 38 *Nehmotná aktiva*,
- nájmaných nehmotných aktiv, avšak zde se účetní jednotka může rozhodnout, jestli tuto výjimku použije.

1.2 Rozpoznání, zda se jedná o leasing

Nejen pro účely IFRS 16 existuje zásada přednosti obsahu nad formou. Proto i v této oblasti je vždy nutné dívat se na věcnou stránku kontraktu. To znamená, že ve smlouvě, která se nazývá „smlouva o nájmu“ se leasing dle definice IFRS 16 skrývat nemusí, ale naopak ve „smlouvě o poskytnutí služeb“ může být skryt. Standard se této problematice podrobně věnuje.

IFRS 16 definuje leasing jako *převod práva kontrolovat užití identifikovaného aktiva po určitou dobu trvání výměnou za protihodnotu*.

³ International Accounting Standards Board, orgán vydávající mezinárodní účetní standardy.

Identifikované aktivum

Prvním krokem při posouzení, zda se jedná o leasing, nebo ne, je rozhodnutí, zda smlouva obsahuje identifikované aktivum. Pokud smlouva identifikované aktivum neobsahuje, nejedná se o leasing. Pravděpodobně to tedy bude služba.

Podstatné právo na náhradu za jiné aktivum

Pokud je identifikované aktivum nalezeno, je nutné posoudit, jestli se k aktivu neváže podstatné právo dodavatele na náhradu aktiva za jiné aktivum. Dodavatel má toto právo, pokud během doby trvání poskytování identifikovaného aktiva jej kdykoliv může vyměnit za jiné a má z toho ekonomický prospěch. Jestli nájemce vyhodnotí dodavatelovo právo na výměnu aktiva, poté se nejedná o leasing.

Standard myslí i na to, že ne vždy je toto právo zjistitelné a jasně rozeznatelné, proto jakmile si nájemce není jistý tzv. podstatným substitučním právem, mělo by se předpokládat, že není podstatné.

Pokud je však dodavatel povinen dané aktivum vyměnit například kvůli opravě nebo údržbě (nemá z toho ekonomický prospěch, spíše naopak), pak se o podstatné právo na náhradu aktiva nejedná (Krupová, 2017).

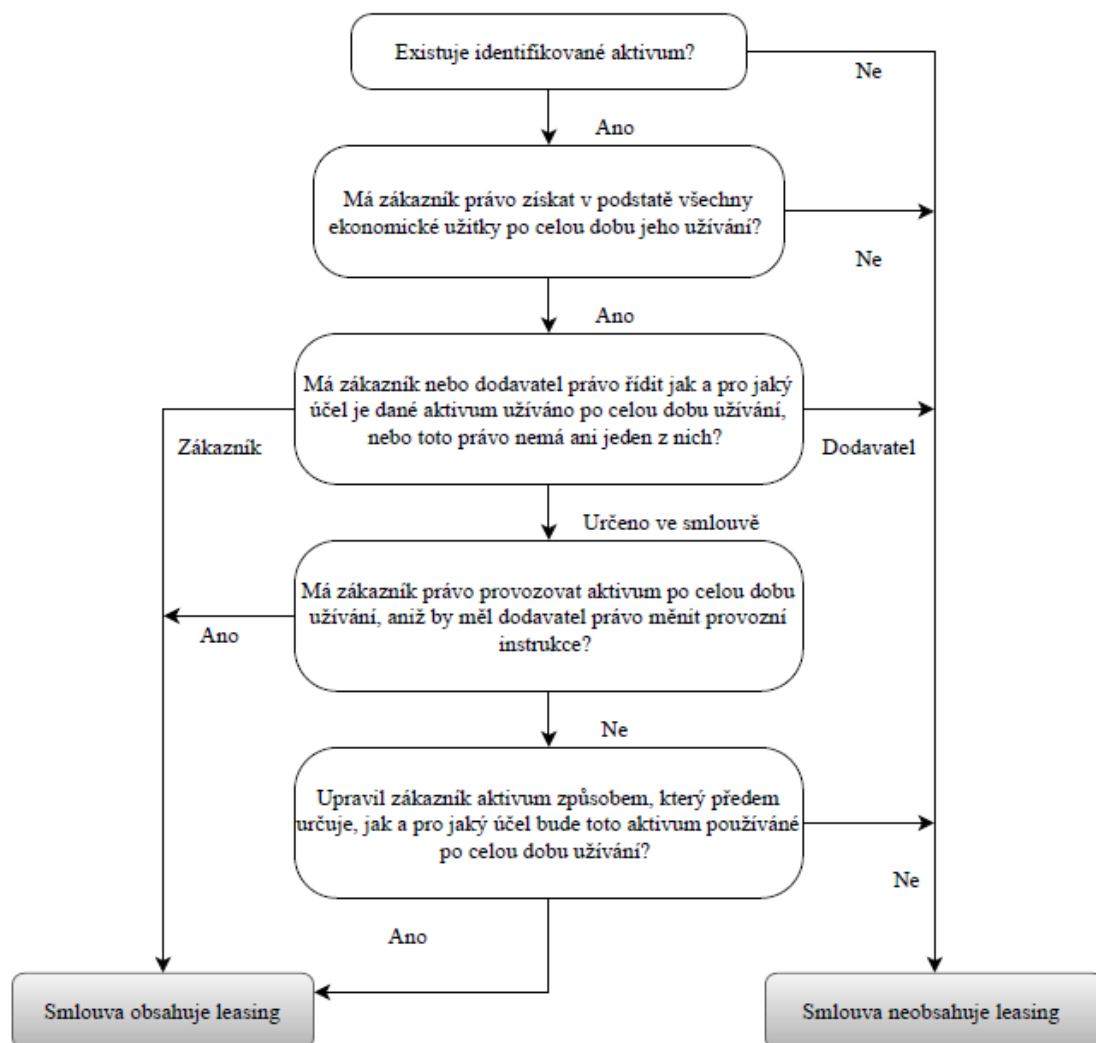
Právo zákazníka kontrolovat užití aktiva a čerpat tak veškeré ekonomické užítky

Aby smlouva byla vyhodnocena jako leasing, je ještě nutné posoudit, zdali je to zákazník, nebo dodavatel, kdo rozhoduje o způsobu a dalších podmínkách použití aktiva. Aby jím byl zákazník, musí mít možnost vytvářet zásadní rozhodnutí o způsobu využití aktiva, a to buď úplně, nebo v rámci podmínek ve smlouvě.

Pokud existuje identifikované aktivum, dodavatel nemá podstatné právo na náhradu tohoto aktiva, právo kontrolovat užití aktiva má zákazník a čerpá tak veškeré ekonomické užítky, jedná se o leasing.

Tento rozhodovací proces, zdali smlouva obsahuje leasing, zakreslili autoři standardu do rozhodovacího stromu pro určení leasingu, kde nalezneme jednotlivé kroky přehledně seřazené.

Obrázek 1: Rozhodovací strom pro určení, zda smlouva obsahuje leasing

Zdroj: IFRS 16 Leasingy

Uvedme si dva příklady smluv s posouzením, zda se jedná o leasing dle rozsahu IFRS 16. Příklady jsou převzaty ze standardu IFRS 16.

Příklad – prodejní plocha

Společnost, která se zabývá prodejem kávy, uzavřela smlouvu s letištěm o používání prostoru, aby zde prodávala svoje produkty po stanovenou dobu 3 let. Ve smlouvě je řečeno, kolik prostoru společnost potřebuje a zároveň uvádí, že prodejní plocha se může nacházet v kterékoliv z letištních hal. Letiště (dodavatel) má právo změnit místo prodeje kdykoliv. Pro společnost přemístění „stánku“ (který vlastní) znamená minimální náklady.

Řešení: Smlouva neobsahuje leasing z důvodu chybějícího identifikovaného aktiva. Navíc zákazník ovládá pouze stánek, který vlastní.

Příklad – kabel z optických vláken

Zákazník uzavřel smlouvu na 15 let s podnikem (dodavatel) na právo užívat 3 rozlišitelná kabelová vlákna, která jsou součástí většího vlákna mezi Hongkongem a Tokiem. Zákazník rozhoduje o použití těchto vláken a jejich konce si zapojil do svých elektronických zařízení. Pokud budou vlákna poničena či poškozena, musí dodavatel tato vlákna opravit či nahradit. Nahradit je ovšem může pouze v případě opravy či poškození.

Řešení: Smlouva obsahuje leasing. Zákazník má právo užívat 3 definovaná vlákna po dobu 15 let.

1.3 Prvotní ocenění závazku z leasingu a práva k užívání

Pro prvotní ocenění práva z užívání musíme znát jeho „parametry“. Jsou jimi: leasingové platby, vedlejší náklady spojené s leasingem, různé pobídky od pronajímatele, úroková míra, doba leasingu, k níž se váže i vyhodnocení využití a následně cen opcí na nákup, ukončení či prodloužení leasingu, které mohou být obsaženy ve smlouvě a také případné náklady na uvedení aktiva do původního stavu, či částku doplácenou pro zaručenou zbytkovou hodnotu aktiva na konci leasingu. Tyto všechny faktory ovlivňují prvotní ocenění. Vzhledem k rozsahu práce budou dopodrobna vysvětleny pouze 2 parametry, a to leasingová platba a doba trvání nájmu.

Leasingová platba

Pravděpodobně v každé smlouvě najdeme definovanou splátku. Ovšem někdy se může stát, že není definována fixně, ale třeba i z části variabilně – je například závislá na tržbách, či indexu spotřebitelských cen. Podle standardu se do leasingových plateb započítávají tyto platby:

1. fixní platby snížené o leasingové pobídky,
2. variabilní platby závislé na indexu (např. CPI⁴). Na počátku se bere v potaz index existující na počátku leasingu,
3. částky, které pravděpodobně nájemce zaplatí v rámci očekávané zbytkové hodnoty,
4. hodnota opcí, pokud je dostatečně jisté, že budou využity,
5. sankce za ukončení leasingu.

Variabilní platby závislé na indexech se zahrnují do ocenění závazku z leasingu. Když dojde ke změně splátky na základě tohoto indexu, musí být závazek z leasingu přepočítán.

⁴ Customer price index

O hodnotu úpravy se následně opraví i právo k užívání. Při této korekci závazku z užívání se ponechává původní diskontní míra.

Pokud variabilní platby nejsou závislé na indexech, nezahrnují se do ocenění závazku z leasingu a účtuje se o nich výsledkově.

Standard dále rozlišuje leasingovou a neleasingovou komponentu platby. Například při pronájmu budovy je leasingová složka celkové platby platba za pronájem prostor, nicméně dle smlouvy je nájemce ještě povinen platit za služby okolo (např. ochrana objektu, provoz recepce, úklid společných prostor a údržba budovy). Tuto část platby definuje standard jako neleasingovou komponentu a jako praktické zjednodušení nechává volbu na nájemci, zda bude či nebude rozlišovat tyto komponenty. Avšak tato volba musí být konzistentní pro každou třídu aktiv.

Doba trvání leasingu

Doba trvání leasingu bývá většinou jasně stanovená ve smlouvě. Nájemce musí vzít v úvahu i opce, které se ve smlouvě mohou nacházet. Těmito opcemi může být opce na prodloužení doby leasingu, opce na ukončení (se sankcí, nebo bez) a opce na odkup podkladového aktiva. Nájemce musí zhodnotit, do jaké míry je pravděpodobné, že tyto opce budou využity a následně dle toho stanovit dobu trvání nájmu.

Dle standardu se doba trvání leasingu určuje k datu zahájení leasingu na základě *nevypověditelné doby leasingu* a zahrnuje tyto období:

- období, na něž se vztahuje možnost prodloužit leasing, pokud je dostatečně jisté, že nájemce tuto možnost využije,
- období, na něž se vztahuje možnost ukončit leasing, pokud je dostatečně jisté, že nájemce tuto možnost nevyužije.

Standard také doporučuje zvážit veškeré relevantní skutečnosti a okolnosti, které vytvářejí ekonomickou pobídku pro nájemce (např. smluvní podmínky, významné zdokonalení předmětu nájmu, dostupnost alternativ, náklady na ukončení smlouvy apod.).

Zvláštní odstavec vyžadují **smlouvy na dobu neurčitou**. Pokud se v portfoliu pronajímaných aktiv nachází i taková, která jsou pronajata na dobu neurčitou, standard tuto situaci řeší následovně: *„Při určování doby nájmu a určování délky nevypověditelné doby nájmu by účetní jednotka měla použít definici ve smlouvě a zjistit, po jakou dobu je smlouva vynutitelná. Nájem již není vynutitelný, pokud oba, nájemce i pronajímatel, mají právo ukončit nájem bez dovození druhé strany s ne více než významnou sankcí.“*

V této souvislosti pak nebylo jasné, jestli se sankcí myslí pouze pokuta mezi smluvními stranami, nebo i jakási ekonomická sankce, protože standard nikde neuvádí definici sankce jako takové. V červnu 2019 se konalo veřejné setkání Výboru pro interpretaci IFRS, kde se mimo jiné řešila otázka posouzení doby trvání vypověditelného leasingu. Výbor na tuto otázku odpověděl tak, že pokud existují nějaké smluvní okolnosti, které nutí nájemce pokračovat v nájmu i po vypověditelné době, je nutné zhodnotit dobu nájmu dle smluvních okolností. Pokud tyto okolnosti smluvní nejsou, kontrakt je vypověditelný (IFRS Interpretations Committee, 2019).

Účetní jednotka zanáší do svého účetnictví závazek z leasingu a právo k užívání ke dni zahájení leasingu. Tedy ve chvíli, kdy nájemce dostává aktivum k výlučnému užívání.

1.3.1 Závazek z leasingu

Závazek z leasingu se počítá jako současná hodnota (*present value*) všech budoucích leasingových plateb plynoucích z nájmu daného aktiva.

$$PV = \sum_{t=1}^n \frac{LP}{(1 + IR)^t}$$

Kde:

LP = leasingové platby, definované výše

IR = úroková míra (implicitní úroková míra, přírůstková výpůjční míra nájemce)

t = čas – počet období (Krupová, 2017).

1.3.2 Právo k užívání

Při prvotním výpočtu hodnoty práva k užívání se vychází ze závazku z leasingu, který je nadále navyšován o platby, které byly provedeny před anebo při zahájení leasingu, o počáteční přímé náklady nájemce a případně o odhadované náklady, které mohou vzniknout s vyřazením aktiva, pokud jsou dostatečně jisté.

Příklad:

Zákazník uzavřel smlouvu o nájmu kancelářských prostor dne 25. 8. 2018. Ve smlouvě je řečeno, že doba nájmu specifikovaného aktiva je 5 let, s možností prodloužení o 3 roky za stejných podmínek. Už teď si je nájemce jistý, že opci na prodloužení nájmu využije, protože stěhování do nových kancelářských prostor je pro něj velmi nákladná činnost. Nájemce může užívat kancelářské prostory od 1. 1. 2019.

Pronajímatel požaduje za nájem kancelářských prostor 7000 MJ na začátku každého roku s tím, že první splátka je provedena před zahájením nájmu. Počáteční přímé náklady nájemce jsou 200 MJ, náklady na uvedení do původního stavu při konci leasingu se nepředpokládají.

Řešení: Zákazník bude účtovat o závazku z leasingu, a tedy i o právu z užívání k 1. 1. 2019. Ze zadání jasně vyplývá, že předpokládaná doba nájmu je vyhodnocena na 8 let. Co může být problémem, je úroková míra, kterou má nájemce použít pro určení současné hodnoty budoucích plateb. Pro zjednodušení předpokládejme přírůstkovou výpůjční úrokovou míru 5 % p. a.

Závazek z leasingu:

$$PV = \sum_{t=1}^7 \frac{7000}{(1 + 0,05)^t} \cong 40\,505$$

Právo k užívání:

K určení hodnoty práva k užívání k 1. 1. 2019 je třeba k závazku z leasingu přičíst nájemné zaplacené před zahájením leasingu a počáteční přímé náklady.

$$RoU = 40\,505 + 7000 + 200 = 47\,705$$

1.4 Výjimky

Při implementaci IFRS 16 je též vhodné vědět o výjimkách, které účetní jednotka může využít a usnadnit si tento proces:

1. Výjimka z titulu krátkodobého nájmu

Nájem aktiva trvající 12 a méně měsíců, nemusí účetní jednotka vůbec vykazovat v podobě závazku z leasingu a práva z užití. Leasingové splátky tak účetní jednotka vykazuje v provozních nákladech. Je ovšem nutné zveřejnit informaci, kolik bylo zaplaceno za neaktivované leasingy za dané období.

2. Výjimka z titulu aktiva nevýznamné hodnoty

Najímaná aktiva nevýznamné hodnoty nemusí být též aktivována a splátky, které z nich plynou, se nadále mohou vykazovat do provozních nákladů podniku. Aby aktivum bylo možno označit jako aktivum malé hodnoty, musí být pořizovací cena nového aktiva menší než 5000 USD, i když pronajímané aktivum již nové není. Této výjimky je možné využít pouze v případě, kdy účetní jednotka daná aktiva nemá v úmyslu dále pronajímat, nebo je již nepronajímá. Příkladem najímaného aktiva malé hodnoty může být notebook, kávovar a další kancelářské vybavení.

1.5 Následné účtování

Jakmile nájemce prvotně ocení právo k užívání a závazek z leasingu, je potřeba zachytit tyto položky ve výkazech.

Právo k užívání

Právo k užívání, aktivum, které vzniklo první den začátku leasingu, se chová jako majetek, který má nájemce v rozvaze. Co se týká pravidel odepisování, či přeceňování, postupuje se dle standardu IAS 16 *Pozemky, budovy a zařízení*.

Závazek z leasingu

Závazek z leasingu je finančním závazkem. To znamená, že na účet se dostávají úroky ve vypočtené výši z na začátku zvolené buď implicitní úrokové míry či přírůstkové výpůjční úrokové míry. S každým reálným odtokem peněz je poté závazek z leasingu umořován.

Pro ilustraci je ukázáno zaúčtování nájmu v prvním roce dle zadání příkladu z kapitoly 1.3. Předpokládá se, že nájemce se rozhodl odepisovat právo k užívání po dobu nájmu, tj. 8 let.

Obrázek 2: Způsob zaúčtování leasingu dle IFRS 16

Právo k užívání		Závazek z leasingu		Peníze	
1a) 40 505			1a) 40 505	PS: XX	1b) 7 000
1b) 7 000			3) 2 025		1c) 200
1c) 200					
KS: 47 705			KS: 42 530	KS: -7 200	

Oprávky		Náklad - odpisy		Náklad - úrok	
	2) 5 964	2) 5 964		3) 2 025	
	KS: 5 964	KS: 5 964		KS: 2 025	

Zdroj: vlastní

Transakce 1: Zaúčtování práva k užívání ve stejné výši jako závazek z leasingu k 1. 1. 2019. Právo k užívání je zároveň navýšeno o první splátku (7 000 MJ) a počáteční přímé náklady nájemce (200 MJ). Pro zjednodušení je na straně Dal účet Peníze.

Transakce 2: Oprávky a odpisy k právu k užívání.

Transakce 3: Úroky – vzhledem k tomu, že další splátka je naplánovaná až na rok 2020, nedochází k umoření závazku v podobě splátky. Výpočet úroků $40\,505 \cdot 5\%$.

Je vidět, že zatímco oproti IAS 17 (nájem by byl klasifikován jako operativní), kdy by do nákladů vstupovala zaplacená částka – 7200 MJ, je přibližně stejná částka nákladů

(o kousek vyšší, vzhledem k vysoké přírůstkové výpůjční míře) rozložena do odpisů aktiva a úroků z leasingového závazku.

1.6 Přejed na IFRS 16

Jak již bylo zmíněno, IFRS 16 je účinný od 1. 1. 2019 s možností předchozí implementace do účetnictví, nicméně až poté, co účetní jednotka zavedla do svých účetních politik standard IFRS 15 *Výnosy ze smluv*.

Pro přechod na IFRS 16 jsou umožněny 2 metody. A to buď plně retrospektivní, nebo modifikovaná retrospektivní. Modifikovanou retrospektivní je ještě možné rozdělit na metodu s dopadem a bez dopadu do vlastního kapitálu.

1.6.1 Metoda retrospektivní

Při použití plné retrospektivní metody je účetní jednotka povinná účtovat o nájmech, jako by IFRS 16 platilo po celou dobu trvání účetní jednotky. Je tedy nutné opravit srovnávací výkazy podle použití standardu IAS 8 *Účetní politiky, změny v účetních odhadech a chyby*. Předpokládá se, že tento postup při přechodu na IFRS 16 nebude moc často používán pro jeho složitost.

1.6.2 Metoda modifikovaná retrospektivní

1. s dopadem do nerozděleného zisku

Účetní jednotka zaúčtuje ke dni přechodu na IFRS 16 hodnotu závazku z leasingu a práva k užívání hodnotu leasingu jako kdyby bylo IFRS 16 aplikováno od začátku leasingu. Nicméně nájemce je povinen použít přírůstkovou výpůjční úrokovou míru platnou ke dni přechodu. To znamená, že se aktivum vykáže snížené o oprávký, závazek již umořovaný. Rozdíl mezi hodnotou aktiva a pasiva se projeví v nerozděleném zisku.

2. bez dopadu do nerozděleného zisku

Účetní jednotka zaúčtuje ke dni přechodu na IFRS 16 hodnotu závazku z leasingu a práva k užívání jako současnou hodnotu budoucích plateb, diskontované pomocí současné přírůstkové výpůjční úrokové míry. Pokud měl nájemce předplatné nájemného, které se ke dni přechodu nachází na účtech časového rozlišení (náklady příštího období), navýší o zůstatek účtu právo k užívání.

Tato metoda je nejjednodušší, proto pravděpodobně bude využívána naprostou většinou účetních jednotek.

1.6.3 Usnadnění při implementaci IFRS 16

Při implementaci IFRS 16 je též vhodné vědět o praktických zjednodušeních, které účetní jednotka může využít a usnadnit si tento proces. Dobré je mít na paměti dvě základní výjimky – **tedy leasingy trvající méně než 12 měsíců a leasingy aktiv malé hodnoty**. Pokud například účetní jednotka přechází metodou modifikovanou retrospektivní bez dopadu do nerozděleného zisku s datem přechodu 1. 1. 2019 a končí jí 20 let dlouhý nájem třeba v září daného roku, může se úplně vyhnout aktivování nájemní smlouvy do rozvahy.

Standard také umožňuje nepřehodnocovat, zdali smlouva obsahuje leasing v případě, kdy už byl leasing schválen v minulosti na základě IFRIC 4 nebo IAS 17. Pokud však společnost zmíněné praktické zjednodušení použije, musí tento fakt zveřejnit v příloze.

2 Stručné ohlédnutí za IAS 17

IAS 17 Leasingy je již nahrazený standard věnující se nájům jak ze strany nájemce, tak ze strany pronajímatele, který předcházel standardu IFRS 16. Oproti IFRS 16 však standard u nájmu z pohledu nájemce vyžadoval rozlišovat nájem na operativní a finanční. Pro oba typy pak byl vyžadován jiný způsob účtování.

2.1 Rozsah působnosti

Tento standard se používal na leasingy kromě:

- leasingových smluv k průzkumu anebo využití neobnovitelných přírodních zdrojů,
- licenčních smluv na filmy, videozáznamy, hry, rukopisy, autorská práva apod.,
- nájmu biologických aktiv.

2.2 Rozhodnutí, zda se jedná o leasing

Leasing je ve standardu definován jako *smlouva, ve které pronajímatel poskytuje nájemci právo užívat aktivum po stanovenou dobu za jednorázovou platbu nebo řadu plateb.*

2.2.1 Finanční a operativní leasing

Při uzavření smlouvy je nájemce i pronajímatel povinen vyhodnotit, zda se jedná o nájem finanční, či operativní. Protože obě strany by toto vyhodnocení měly uskutečnit nezávisle na sobě, mohlo se občas stát, že pronajímatel smlouvu vyhodnotil jako nájem operativní, ale nájemce ji viděl jako nájem finanční.

Finanční leasing vzniká na základě smlouvy, která přenáší všechna podstatná rizika a odměny spojené s vlastnictvím aktiva. Vlastnické právo po ukončení smlouvy může, ale nemusí být převedeno.

Skutečnosti, které vedou ke klasifikaci leasingu jako finančního leasingu, a to buď jednotlivě, nebo kombinacemi následujících:

- převedení vlastnictví aktiva na konci nájemní doby,
- opce na nákup aktiva během doby nájmu za cenu podstatně nižší, než je předpokládaná fair value v době odkupu, pokud je dostatečně jisté, že tato opce bude využita,
- doba leasingu je sjednána na podstatnou část ekonomické životnosti aktiva, i když vlastnictví není převedeno,
- doba leasingu je sjednána na podstatnou dobu použitelnosti aktiva, vlastnictví ale nemusí být převedeno.

- k počátku leasingu se současná hodnota budoucích plateb přinejmenším rovná fair value pronajatého aktiva,
- pronajatá aktiva jsou tak zvláštní povahy, že pouze tento konkrétní nájemce je může využít bez zásadních úprav.

Standard se dále zmiňuje i o dalších skutečnostech, které by mohly vést ke klasifikaci leasingu jako finančního. Například pokud nájemce zruší leasing, půjdou pronajímatelovi ztráty na účet nájemce. Standard je konzistentní s definicí finančního leasingu a je vždy rozhodující, zda dochází k přenesení podstatných rizik (a odměn) na stranu nájemce. Nicméně pokud nastává některá z vyjmenovaných situací, ale nedochází k přenesení podstatných rizik, není možné zařadit leasing jako finanční (Dvořáková, 2017).

Operativní leasing je definován negativně jako leasing, který není finančním leasingem.

2.3 Vykazování finančního leasingu

Pokud nájemce vyhodnotil, že se jedná o finanční leasing, musel stejně jako v IFRS 16 účtovat o aktivu a závazku z leasingu. Počáteční ocenění se ale trochu lišilo.

Vstupní ocenění aktiva závazku z leasingu:

Při předání aktiva do užívání se musí v účetnictví nájemce objevit aktivum i závazek z leasingu. Závazek z leasingu se určí jako nižší ze:

- a. současně hodnoty minimálních leasingových plateb,
- b. fair value najatého aktiva.

Obě hodnoty se ale určují ke dni vzniku leasingové smlouvy, ne k datu zahájení leasingu jako v IFRS 16.

Vstupní ocenění aktiva:

Vstupní ocenění aktiva vychází z ocenění závazku z leasingu a je dále navyšováno o vedlejší náklady, které nájemce vynakládá při uzavírání smlouvy, a další přímé náklady, které jsou vynaloženy na uvedení aktiva do stavu způsobilého k užívání. K ocenění aktiva se tedy dostaneme stejnými kroky jako v IFRS 16.

2.4 Zachycení operativního leasingu

Nájemce nevykazoval najatá aktiva vyhodnocená jako operativní leasing v rozvaze, ačkoliv je používal. Leasingové platby se zachycovaly v nákladech lineárně, případné pobídky či stimulační od pronajímatele byly časově rozlišené po celou dobu nájmu (Dvořáková, 2017).

3 Očekávané dopady IFRS 16

Díky jiným pravidlům vykazování leasingu budou při prvotní aplikaci IFRS 16 ovlivněny výkazy a vybrané ekonomické ukazatele.

Spolu s IFRS 16 vyšla i analýza dopadu od IASB (2016), která standard doplňuje. Jednoduše odvoditelný následek implementace nového standardu bude dle této analýzy navýšení aktiv a závazků – vzhledem k aktivaci dříve nevykazovaných operativních leasingů.

Obrázek 3: Dopad IFRS 16 na rozvahu

	IAS 17		IFRS 16
	Finanční leasingy	Operativní leasingy	„Všechny“ leasingy
Aktiva	Ano	-	Ano
Závazky	Ano	-	Ano
Bilanční suma			<i>Zvýšení</i>
Mimobilanční práva a závazky	-	Ano	-

Zdroj: Vašek a kol., 2019, str. 97

Dalším výkazem, který bude ovlivněn, je výkaz zisku a ztráty. Splátky operativních leasingů byly řazeny do provozní části výsledovky, nadále však budou – stejně jako u finančních leasingů dle IAS 17 – ovlivňovat výsledovku nejen v provozní části v podobě odpisů práva k užívání, ale i ve finanční části v podobě úroků plynoucích ze závazku z leasingu. Díky tomuto rozdělení nákladů vzroste ekonomický ukazatel EBITDA (*earnings before interests, taxes, depreciation and amortization*) – tedy zisk před zdaněním, úroky, odpisy a amortizací. Významnost dopadu ale především závisí na objemu nevykazovaných operativních leasingů dle IAS 17.

IASB (2016) v analýze zkoumala odvětví, která budou nejvíce ovlivněna. Jako měřítko dopadu je zvolen poměr současné hodnoty minimálních budoucích splátek plynoucích z operativního leasingu zveřejněných v přílohách účetních výkazů a celkových aktiv společností. Výsledky pak napovídají, kde se dá očekávat větší či menší významnost zavedení nového standardu. Dle zkoumaného poměru to byly letecké společnosti, které IFRS 16 „zasáhne“ nejvíce. Poměr budoucích plateb ku celkovým aktivům vychází na 22,7 %. Poté následuje odvětví maloobchodu (21,4 %), cestovního ruchu (20,7 %), přepravy (11,6 %) a telekomunikací (6,1 %).

Společnost Ernst & Young (EY, 2016) publikovala výzkum, kde posuzuje očekávaný dopad na odvětví, především však co se týká komplexnosti implementace. Zmiňuje především

společnosti věnující se maloobchodu – v tomto odvětví je očekávaná náročná implementace IFRS 16. Poté zmiňuje sektor telekomunikací a bankovníctví – obě odvětví mají velké množství poboček a dalších nájemních smluv a budou tedy muset pečlivě zvážit všechny leasingové smlouvy.

Na téma očekávaný dopad IFRS 16 provedla studii i společnost PwC (2016). Dopad vyhodnocuje podle mediánu zvýšení dluhů a zvýšení ukazatele EBITDA. Studie vychází z minimálních budoucích plateb plynoucích z operativního leasingu zveřejněných ve výkazech společností v roce 2014.

Tabulka 1: Očekávaný dopad kapitalizace operativních leasingů na zadlužení a EBITDA

Odvětví	Medián zvýšení dluhů	Medián zvýšení EBITDA
Maloobchod	98 %	41 %
Letecké společnosti	47 %	33 %
Služby	42 %	15 %
Zdravotnictví	36 %	24 %
Textil a oděvy	28 %	18 %
Velkoobchod	28 %	17 %
Doprava a infrastruktura	24 %	20 %
Zábava	23 %	15 %
Telekomunikace	21 %	8 %
Vysílání	7 %	11 %
Finanční služby	6 %	6 %
Těžební společnosti	4 %	3 %
Všechny společnosti	22 %	13 %

Zdroj: Globální studie kapitalizace leasingu (PwC, 2016)

V tabulce (č. 2) je jasně ukázán očekávaný dopad IFRS 16 na vybraná odvětví. Nicméně je potřeba připomenout, že se jedná o medián, který občas poskytuje zavádějící informace. Rozhodně to neznamena, že všechny společnosti z vybraného odvětví budou zasaženy novým standardem stejným zvýšením jednoho z vybraných ukazatelů.

V každé z výše zmíněných studií je dopad standardu IFRS 16 posuzován dle rozdílných měřítek. Ať už je to poměr očekávané hodnoty práva k užívání k celkovým aktivům, procentuální nárůst ukazatele EBITDA, zadlužení, či náročnost implementace. Podle výsledků je jasné, že dopad IFRS 16 není zanedbatelný.

4 Dopad standardu do účetních výkazů

V této kapitole budou analyzována 2 odvětví, u kterých byl ve výše zmíněných studiích očekáván významný dopad. Vzhledem k datu psaní práce nebylo možné u většiny účetních jednotek čerpat data z výroční zprávy za rok 2019. Proto byla nakonec vybrána tato 2 odvětví – společnosti věnující se telekomunikacím a společnosti letecké.

K analýze dopadu standardu byla v práci využita data z výročních zpráv za roky 2017, 2018 a za rok 2019, pokud u těchto společností byla dostupná, v ostatních případech byly analyzovány pololetní výkazy roku 2019. Naneštěstí pololetní výkazy často nejsou auditované, a tak v příloze pololetních výkazů často nejsou zveřejněné povinné informace, které se IFRS 16 týkají, proto je analýza provedena pouze se zaměřením na první den aplikace IFRS 16 a tedy na hodnoty vykázaných práv k užívání a závazků z leasingu.

Analyzován bude jak podíl aktivovaných leasingů na dlouhodobých a celkových aktivech, respektive na celkových závazcích (vertikální analýza finančních výkazů), tak i procentní přírůstek dlouhodobých aktiv, celkových aktiv a závazků mezi posledním dnem účinnosti IAS 17 a prvním dnem aplikace IFRS 16 (horizontální analýza finančních výkazů).

Protože se očekávalo, že prvotní aplikace IFRS 16 s sebou přinese růst ukazatelů zadluženosti, byl pro toto potvrzení vybrán ukazatel věřitelského rizika – tedy podíl celkových závazků k celkovým aktivům. Vývoj tohoto ukazatele též bude sledován mezi posledním dnem účinnosti IAS 17 a dnem první aplikace IFRS 16.

4.1 Oblast telekomunikací

Podle studie od PwC (2016) by měla být oblast telekomunikací jednou z těch, kde dopad standardu IFRS 16 do účetních výkazů bude výrazný. Pro ověření této teze byly vybrány tři účetní jednotky: O2 Czech Republic a.s. (dále jen „O2“), Deutsche Telekom AG (dále jen „DT“) a Telefónica S.A. (dále jen „Telefónica“). Použity jsou konsolidované výkazy.

4.1.1 O2 Czech Republic a.s.

Popis společnosti

O2 je největším poskytovatelem telekomunikačních služeb na českém trhu. Společnost poskytuje hlasové, datové a internetové služby domácnostem, malým živnostníkům i velkým korporacím. Uvádí, že významné postavení poskytování služeb má i ve státní správě. Na konci roku 2018 činil celkový počet mobilních zákazníků 5,038 mil. Se svou službou O2 TV je největším provozovatelem internetového televizního vysílání v České republice. V mobilní síti O2 nabízí své služby také virtuální operátoři (O2 Czech Republic a.s., 2018).

IFRS 16 ve výkazech

Již ve výroční zprávě za rok 2017 byl uváděn předpoklad, že IFRS 16 bude mít významný vliv na účetní výkazy – společnost očekávala navýšení závazků a aktiv a též klasifikační dopad do výkazu zisku a ztráty. Vedení společnosti již od počátku zveřejňovalo, že plánuje zvolit modifikovanou retrospektivní metodu s kumulativním dopadem do vlastního kapitálu k 1. 1. 2019, tj. bez úpravy údajů za srovnatelného období roku 2018.

Obrázek 4: IFRS 16 v příloze výroční zprávy O2 2017

Standard bude závazný od řádného účetního období začínajícího 1. ledna 2019, lze jej ale uplatnit již před termínem jeho závazné účinnosti za předpokladu, že byl již přijat standard IFRS 15 Výnosy ze smluv se zákazníky nebo bude přijat ke stejnému datu. Skupina bude standard IFRS 16 implementovat až k datu jeho závazné účinnosti.

Vedení plánuje zvolit modifikovanou retrospektivní metodu s kumulativním dopadem do vlastního kapitálu ke dni přechodu na nový standard, což znamená, že Skupina bude aplikovat nová pravidla pouze na smlouvy, které nebudou ukončeny k 1. lednu 2019 a jejichž ukončení se nepředpokládá do 31. prosince 2019. Kumulativní efekt k datu přechodu na nový standard bude vykázán jako úprava počátečního zůstatku nerozděleného zisku k 1. lednu 2019 a srovnatelné údaje za předchozí období nebudou upraveny.

Skupina v současnosti posuzuje přesné dopady nového standardu, ale předpokládá významný dopad na zvýšení aktiv a závazků z důvodu rozeznání většiny předmětů stávajícího operativního leasingu na rozvaze a klasifikační dopad do výkazu zisku a ztrát.

Ve výroční zprávě za rok 2018 byla již uvedena pouze modifikovaná retrospektivní metoda (pravděpodobně tedy bez kumulativního dopadu do vlastního kapitálu). Společnost pravděpodobně přehodnotila metodu přechodu, kvůli již tak složitému procesu implementace standardu a zvolila si jakési ulehčení právě ve způsobu přechodu. Skupina též popsala, že hlavními předměty nájmu jsou prodejny, administrativní a technologické budovy, telekomunikační technologie, auta a kancelářské vybavení.

Co se týká očekávaného dopadu v číslech, odhadovala skupina něco mezi 4,1 – 4,7 mld. Kč jako prvotní výši vykázaného závazku z leasingu. Dle vyjádření byly důvodem tak velkého rozpětí nejistoty ohledně délky nájmu smluv.

Obrázek 5: IFRS 16 v příloze výroční zprávy O2 2018

Na základě současně dostupných informací Skupina odhaduje, že k 1. lednu 2019 vykáže závazek z leasingu ve výši v rozmezí od 4 100 mil. Kč do 4 700 mil. Kč. Rozdíl mezi odhadovanou výší závazku dle IFRS 16 a souhrnem budoucích minimálních leasingových plateb vyplývajících z nevypověditelných smluv o operativním pronájmu (viz Poznámka č. 19) je zejména z důvodu rozdílného určení délky kontraktů u smluv na dobu neurčitou a diskontováním budoucích plateb. Skutečný dopad přijetí standardu k 1. lednu 2019 se může od odhadovaného odlišovat, a to zejména z důvodu ještě probíhající analýzy určení délky kontraktů u smluv, u nichž není konec leasingu jednoznačně definován.

Z pololetní zprávy roku 2019 vyplývá prvotní ocenění závazku ve výši 4 368 mil. Kč a vykázání aktiva ve výši 4 338 mil. Kč. Společnost využívá výjimek jak z titulu krátkodobého leasingu, tak z titulu aktiv nízké hodnoty. Zároveň také neposuzuje, zdali smlouva obsahuje leasing u kontraktů, které splňovaly definici leasingu dle IAS 17 a IFRIC 4. Společnost se rozhodla oddělovat leasingové komponenty od těch neleasingových až na automobily, u kterých tyto komponenty neodděluje a účtuje o nich jako o jedné leasingové komponentě.

Obrázek 6: Prvotní dopad IFRS 16 u O2 v pololetní zprávě 2019

V milionech Kč	1. ledna 2019
Aktiva z práv k užívání	4 338
Závazky z leasingu	4 368

Leasing v průběhu let

Dle výkazů neevidovala v letech 2017 a 2018 společnost žádné finanční leasingy, které by aktivovala, nebo o nich neinformovala. To znamená, že s účinností IFRS 16 se do rozvahy dostávají položky, které zde dříve vůbec nebyly.

Prvotní ocenění závazku 4 368 mil. Kč může být překvapující, vzhledem k budoucím minimálním platbám vztahujícím se k leasingům, je však nutné zmínit, že rozdíl je především způsoben leasingovými platbami nad úroveň minimálních leasingových plateb vyplývajících z opcí na prodloužení nájmu a smluv na dobu neurčitou (1,6 mld. Kč).

Z tabulky níže vyplývá, že aktivací operativních leasingů vykazovaných mimo rozvalu se k 1. 1. 2019 navýšila dlouhodobá aktiva o 17 %, celková aktiva pak o 12 %. Navýšení celkových závazků pak odpovídá 20 %. Zároveň se s prvotní aplikací navýšil ukazatel věřitelského rizika (celkové závazky/aktiva celkem) o necelé 4 procentní body. V tabulce jsou uvedeny i další ukazatele.

Tabulka 2: Analýza dopadu prvotní aplikace IFRS 16 u O2

v milionech Kč	31. 12. 2017	31. 12. 2018	01. 01. 2019
Pozemky, budovy a zařízení	5 636	6 130	6 130
Aktivovaný leasing dle IAS 17	-	-	
Budoucí minimální platby (operativní leasing)	2 475	3 360	
Aktivovaný leasing dle IFRS 16			4 338
Dlouhodobá aktiva	23 411	25 190	29 528
Celková aktiva	34 842	36 130	40 468
Závazek plynoucích z finančního leasingu	-	-	
Závazek z leasingu dle IFRS 16			4 368
Celkové závazky	19 367	20 905	25 273
% podíl práva k užívání na dlouhodobých aktivech			14,69 %
% navýšení dlouhodobých aktiv			17,22 %
% podíl práva k užívání na celkových aktivech			10,72 %
% navýšení aktiv			12,01 %
% podíl závazku z leasingu na celkových závazcích			17,28 %
% navýšení celkových závazků			20,89 %
% podíl závazku z leasingu na celkových pasivech			10,79 %
Ukazatel věřitelského rizika		57,86 %	62,45 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě výkazů O2

4.1.2 Deutsche Telekom AG

Popis společnosti

Deutsche Telekom je jednou z předních světových integrovaných telekomunikačních společností s přibližně 178 miliony mobilních zákazníků, 28 miliony pevných linek a 20 miliony širokopásmových linek. Působí ve více jak 50 zemích. Nabízí pevnou síť, širokopásmové připojení, mobilní, televizní, internetové a na internetu založené televizní produkty a služby. Pod tuto Skupinu mimo jiné spadá i v České republice působící T-Mobile Czech Republic a.s. (DT, 2018).

IFRS 16 ve výkazech

Již ve výroční zprávě skupiny DT za rok 2017 byl plně analyzován dopad IFRS 16, jehož plánované zařazení do účetních politik je stanoveno na 1. 1. 2019. Společnost oznámila přechod modifikovanou retrospektivní metodou pro první aplikaci standardu. Dále bylo potvrzeno, že nový způsob vykazování nájmů bude mít *materiální* dopad. Očekával se nárůst ukazatele EBITDA. Nájem, které v té době společnost neaktivovala, se týkaly především vysílačů, síťové infrastruktury a budov používané jak pro technické, tak administrativní účely. Předpokládalo se neoddělování leasingových a neleasingových komponent. Numerické

vyčíslení dopadu IFRS 16 nebylo zveřejněné vzhledem ke komplexnosti a rozdílnosti obchodních modelů a celkovému počtu relevantních transakcí.

Obrázek 7: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2017 u DT

In January 2016, the IASB issued IFRS 16 "Leases." The standard will be effective for the first time for financial years beginning on or after January 1, 2019. Early application is permitted. Deutsche Telekom did not apply this option, however. From the date of first-time adoption, the new lease standard will have a material effect on Deutsche Telekom's consolidated financial statements, particularly on the results of operations, net cash from operating activities, total assets, and the presentation of the financial position.

Deutsche Telekom will not apply the new lease standard retrospectively in full, but will make use of the corresponding exemption provisions for lessees, also known as the modified retrospective method. On the transition

Obrázek 8: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2017 u DT

With regard to the options and simplifications under IFRS 16, Deutsche Telekom takes the following approach:

- Right-of-use assets and lease liabilities will be reported separately in the statement of financial position.
- The recognition, measurement and disclosure requirements of IFRS 16 will also be applied in full to current leases and leases of low-value assets.
- A distinction will not be made in leases that contain both lease components and non-lease components. Each lease component will be accounted for as a lease in conjunction with other related performance components.
- IFRS 16 will not be applied to the majority of leases for intangible assets.

Depending on whether Deutsche Telekom is the supplier or the customer in an arrangement or on how the contractual facts have been designed in the various business models in our operating segments, the application of IFRS 16 will have the following material effects:

- The lease payments largely relate to leases of cell sites (land, space in cell towers or rooftop surface areas), network infrastructure, and buildings used for administrative or technical purposes.

Ve výroční zprávě za rok 2018 byl dopad vyčíslen. Očekávalo se, že prvotně vykázaná výše závazku z leasingu bude 15,4 miliard EUR a právo k užívání bude vykázáno ve výši 13,8 miliard EUR. Zároveň byla zmíněná odchylka $\pm 5\%$.

Obrázek 9: IFRS 16 ve výroční zprávě 2018 u DT

- The increase in total assets/total liabilities and shareholders' equity as of January 1, 2019 as a consequence of the recognition of right-of-use assets in the amount of EUR 13,8 billion, the recognition of lease liabilities in the amount of EUR 15.4 billion, and a reduction in retained earnings, due in particular to the reversal of accrued lease payments (liabilities from straight-line leases) of EUR 0.5 billion (before deferred taxes). The increase in lease liabilities will lead to a corresponding increase in net debt.

K 1. 1. 2019 se na rozvaze objevuje Právo k užívání v hodnotě 16 239 mil. EUR a Závazek z leasingu 18 073 mil. EUR. Je ovšem nutné podotknout, že hodnoty v sobě již zahrnují finanční leasingy aktivované v minulosti, které byly ve výkazech pod kategorií Pozemky, budovy a zařízení.

Leasing v průběhu let

Z předchozí kapitoly vyplývá, že Skupina před prvotní aplikací IFRS 16 vykazovala aktivovaný leasing, konkrétně v průměrné výši 2,5 miliardy EUR. Vzhledem k reklasifikaci a zahrnutí dříve aktivovaného leasingu do práva k užívání se pak vysvětluje odchylka od předpokládaného dopadu. Dle pololetní zprávy 2019 se celková aktiva navýšila v důsledku IFRS 16 o 13 686 mil. EUR, nejedná se ale pouze o nově kapitalizované operativní leasingy, společnost bere v potaz například i dopad na odloženou daňovou pohledávku ve výši 166 milionů EUR.

Z tabulky níže vyplývá dopad prvotní aplikace IFRS 16. Celková aktiva vzrostla o necelých 10 %, dlouhodobá aktiva pak vzrostla o 13 %. Celkové závazky vzrostly o 11 %. Ukazatel věřitelského rizika vychází k 1. 1. 2019 o přibližně 2,5 procentního bodu hůře než k 31. 12. 2018.

Tabulka 3: Analýza dopadu prvotní aplikace IFRS 16 u DT

	31. 12. 2017	31. 12. 2018	01. 01. 2019
v milionech EUR			
Pozemky, budovy a zařízení	46 878	50 631	48 107
z toho aktivovaný leasing dle IAS 17	2 448	2 510	
Budoucí minimální platby (operativní leasing)	15 132	18 284	
Aktivovaný leasing dle IFRS 16			16 239
Dlouhodobá aktiva	120 943	123 505	139 744
Celková aktiva	141 334	145 375	159 061
Závazek plynoucí z finančního leasingu	2 635	2 471	
Závazek z leasingu dle IFRS 16			18 073
Celkové závazky	98 864	101 938	115 269
% podíl práva k užívání na dlouhodobých aktivech			11,62 %
% navýšení dlouhodobých aktiv			13,15 %
% podíl práva k užívání na celkových aktivech			10,21 %
% navýšení aktiv			9,41 %
% podíl závazku z leasingu na celkových závazcích			15,68 %
% navýšení celkových závazků			13,08 %
% podíl závazku z leasingu na celkových pasivech			11,36 %
Ukazatel věřitelského rizika		70,12 %	72,47 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě výkazů DT

4.1.3 Telefónica S.A.

Popis společnosti

Telefónica jako další zástupce telekomunikačního odvětví působí v 16 zemích, s 270 miliony mobilních zákazníků. Označuje se jako jedna z největších telekomunikačních společností v oblasti tržní kapitalizace. Společnost provozuje značky jako je O2, Vivo a MovieStar. Nejvýznamnější z pohledu výnosů a počtu zákazníků je její působení ve Španělsku a Brazílii (Telefónica, 2018).

IFRS 16 ve výkazech

Ve výroční zprávě za rok 2017 skupina konstatovala, že jako nájemce vystupuje ve velmi významném množství smluv, které se týkaly různých aktiv – vysílačů, pozemků (na kterých většinou stojí vysílače), obvodů, kanceláří a prodejných poboček. Skupina se předčasně rozhodla pro přechod na IFRS 16 modifikovanou retrospektivní metodou. Dále vyhodnocovala možná praktická zjednodušení, která standard nabízí a brala v úvahu možnost použít neoddělování leasingových komponent u těch tříd aktiva, kde neleasingová komponenta není materiální. Zároveň bylo zmíněno, že kvůli komplexnosti a počtu transakcí zatím nebylo možné vyčíslit dopad standardu.

Obrázek 10: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2017 u skupiny Telefónica

The Group acts as a lessee on a very significant number of lease agreements over different assets, such as third-party towers, circuits, office buildings and stores and land where the towers are located, mainly. A significant portion of these contracts is accounted for as operating lease under the current lease standard, with lease payments being recognised generally on a straight-line basis over the contract term.

The Group is currently in the process of estimating the impact of this new standard on such contracts. This analysis includes the estimation of the lease term, based on the non-cancellable period and the periods covered by options to extend the lease, when the exercise depends only on Telefónica and where such exercise is reasonably certain. This will depend, to a large extent, on the specific facts and circumstances by class of assets in the telecom industry (technology, regulation, competition, business model, among others). In addition to this, the Group will make assumptions to calculate the discount rate, which will mainly be based on the incremental borrowing rate of interest for the estimated term. On the other hand, the Group is considering not to separately recognise non-lease components from lease components for those classes of assets in which non-lease components are not material with respect to the total value of the lease.

Vyčíslení očekávaného prvotního ocenění práva k užívání bylo uvedeno ve výroční zprávě roku 2018 – konkrétně 7,4-8,1 miliard EUR. Zároveň zde byla zopakována předpokládaná účetní pravidla zmíněná ve výroční zprávě předchozího roku. Skupina zde dále uváděla, že bude využívat výjimky z titulu krátkodobého nájmu a aktiv malé hodnoty a nebude zařazovat počáteční přímé náklady do ocenění práva k užívání k datu prvotní aplikace.

Obrázek 11: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2018 u skupiny Telefónica

The Group expects that the changes introduced by IFRS 16 will have a significant impact on its financial statements from the date of adoption. Based on the assessment performed to date, the Group expects that the opening balance sheet at the date of initial application will show an increase in assets and liabilities between 7,400 and 8,100 million euro in connection with the rights of use and payment obligations arising from the majority of contracts that are classified as operating leases under the current lease standard. The impact

Konečné vyčíslení prvotního ocenění závazku z leasingu je 7,87 miliardy EUR a práva k užívání ve výši 7,705 miliardy EUR k 1. 1. 2019. Je zajímavé, že kategorie PPE se v důsledku implementace ponížila o necelých 250 mil. EUR, ačkoliv finanční leasing vykázaný na konci roku 2018 byl 190 mil. EUR. Společnost potvrzuje ve svých účetních pravidlech využití výjimek z titulu krátkodobého nájmu a aktiv malé hodnoty.

Obrázek 12: Prvotní dopad aplikace IFRS 16 u skupiny Telefónica

The modifications introduced by IFRS 16 have had a significant impact on the group's financial statements since the date of adoption, as shown below:

Millions of euros	Impact of the first application
Opening balance of rights of use at January 1, 2019 (Note 9)	7,870
Impact of IFRS 16 on rights of use of companies held for sale at December 31, 2018 ⁽¹⁾	155
Reclassification of property, plant and equipment deriving from finance leases under IAS 17 (Note 8)	(249)
Reclassification of advance payments of lease contracts in force at December 31, 2018	(178)
Accounts receivable for subleases	18
Impact of IFRS 16 on assets at transition date	7,616

Leasing v průběhu let

Skupina Telefónica v průběhu let vykazovala aktivovaný leasing v kategorii Pozemky, budovy a zařízení, kdy jeho podíl na hodnotě kategorie Pozemky, budovy a zařízení byl necelé procento. S účinností IFRS 16 se Skupina rozhodla vykazovat právo k užívání na samostatném řádku v rozvaze.

Z tabulky níže vyplývá dopad prvotní aplikace IFRS 16. Právo k užívání se podílí 8 % na dlouhodobých aktivech, způsobilo navýšení o 8,4 %. Celková aktiva vzrostla o více než 6,5 %. Závazky pak vzrostly o necelých 9 %. Ukazatel věřitelského rizika vzrostl pouze nepatrně o přibližně 1,5 procentního bodu.

Tabulka 4: Analýza prvotní aplikace IFRS 16 u skupiny Telefónica

v milionech EUR	31. 12. 2017	31. 12. 2018	01. 01. 2019
Pozemky, budovy a zařízení	34 225	33 295	33 046
z toho aktivovaný leasing dle IAS 17	254	190	
Budoucí minimální platby (operativní leasing)	11 373	7 885	
Aktivovaný leasing dle IFRS 16			7 870
Dlouhodobá aktiva	95 135	90 707	98 323
Celková aktiva	115 066	114 047	121 663
Závazek plynoucí z finančního leasingu *	348	201	
Závazek z leasingu dle IFRS 16			7 705
Celkové závazky	88 448	87 067	94 667
% podíl práva k užívání na dlouhodobých aktivech			8,00 %
% navýšení dlouhodobých aktiv			8,40 %
% podíl práva k užívání na celkových aktivech			6,47 %
% navýšení aktiv			6,68 %
% podíl závazku z leasingu na celkových závazcích			8,14 %
% navýšení celkových závazků			8,73 %
% podíl závazku z leasingu na celkových pasivech			6,33 %
Ukazatel věřitelského rizika		76,34 %	77,81 %

* pro rok 2017 zmíněn závazek z leasingu v Brazílii, Německu a Španělsku, v roce 2018 už pouze pro Brazílii a Německo

Zdroj: vlastní zpracování na základě výkazů Telefónica

4.1.4 Shrnutí dopadu v oblasti telekomunikací

V oblasti telekomunikací byl po zavedení standardu IFRS 16 očekáván významný dopad (viz kapitola 3). Na základě analýzy tří společností z daného odvětví může být dopad potvrzen.

Samy společnosti již dopředu oznamovaly očekávání materiálních změn s podstatným dopadem do výkazu finanční pozice, výkazu zisku a ztráty a také vylepšení ukazatele EBITDA.

Vykazované aktivované finanční leasingy před účinností IFRS 16 byly několikanásobně menší než počáteční ocenění práva k užívání. V jednom případě společnost dokonce nevykazovala žádné finanční leasingy dle IAS 17.

Vybraným účetním jednotkám vzrostla v důsledku prvotní aplikace IFRS 16 bilanční suma o 6 až 12 %. Nejméně u Telefónica, nejvíce u O2. Očekávané zhoršení ukazatelů zadluženosti se též projevilo u všech vybraných jednotek. Na druhou stranu, u žádné nebylo zvýšení o více než 5 procentních bodů (porovnávány hodnoty k 31. 12. 2018 a 1. 1. 2019).

Všechny sledované společnosti zvolily metodu modifikovanou retrospektivní pro přechod na IFRS 16 a také využily praktická zjednodušení, která standard pro přechod

nabízí. Umožněné neaktivování leasingů malé hodnoty a těch krátkodobých též bylo využito u všech sledovaných účetních jednotek. Žádná ze společností neimplementovala IFRS 16 do svých účetních pravidel dříve, než bylo požadováno.

4.2 Letecké společnosti

Podle studií (viz kapitola 3) by měly být letecké společnosti jedny z nejvíce postižených dopadem IFRS 16 a změnami, které přináší. Pro analýzu byly vybrány následující společnosti: Ryanair Holdings plc (dále jen „Ryanair“), Deutsche Lufthansa AG (dále jen „Lufthansa“) a easyJet plc (dále jen „easyJet“). Pro analýzu byly použity konsolidované výkazy.

4.2.1 Ryanair Holdings plc.

Popis společnosti

Ryanair Holdings plc, největší skupina leteckých společností v Evropě, je mateřskou společností Buzz, Lauda, Malta Air a Ryanair DAC (Ryanair DAC, 2020). Za hospodářský rok 2018 přepravila 130 milionů pasažérů. Letecký park skupiny k 30. 6. 2018 čítal více než 440 letounů (Ryanair Holdings plc, 2018).

IFRS 16 ve výkazech

Dle předpokladů zveřejněných ve výroční zprávě za rok 2018 (hospodářský rok končí 31. 3.) Skupina neočekávala materiální dopad do konsolidovaných výkazů, což by mohlo být překvapující, na druhou stranu je vhodné zdůraznit, že se jednalo o konsolidovaný výkaz a vnitroskupinové leasingy byly vyloučeny. Více informací nebylo uvedeno.

Obrázek 13: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2018 u Ryanair

We are currently evaluating the effect that the updated standard will have on our consolidated financial statements and related disclosures but do not expect the impact to be material.

Velmi stručně byla tato problematika popsána i ve výroční zprávě za rok 2019. Skupina oznámila, že přejde na IFRS 16 modifikovanou retrospektivní metodou, využije výjimek z titulu krátkodobého leasingu i z titulu aktiv malé hodnoty a očekává 130 mil. EUR navýšení majetku a 140 mil. EUR navýšení závazků. 10 mil. EUR ovlivní vlastní kapitál.

Obrázek 14: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2019 u Ryanair

The Group has elected not to recognise right-of-use assets and lease liabilities for some leases of low-value assets and has applied the exemption not to recognise right-of-use assets and liabilities for leases with less than 12 months of lease term.

The standard is effective for fiscal periods beginning on or after January 1, 2019. Early adoption is permitted for entities that apply IFRS 15: Revenue from Contracts with Customers at or before the date of initial application of IFRS 16. Ryanair does not intend to early adopt IFRS 16.

The impact of the IFRS 16 transition will increase non-current assets on April 1, 2019 by €130m, increase liabilities by €140m and reduce equity (and distributable reserves) by €10m.

Z pololetní zprávy za finanční rok 2020 pak není možné explicitně vyčíst, jaké bylo prvotní ocenění závazku z leasingu a práva k užívání, nicméně podle Skupiny v důsledku IFRS 16 byl majetek navýšen o 130 mil. EUR a závazky navýšeny o 140 mil. EUR, dá se tedy předpokládat, že právě tyto hodnoty připadají na prvotní ocenění. Dopad do vlastního kapitálu činí 10 mil. EUR. Společnost uvádí, že najatá aktiva jsou především letadla. V pololetní zprávě se vůbec neuvádí, jestli byly kapitalizované leasingy dle IAS 17 reklasifikovány pod Právo k užívání, nebo nadále zůstávají zařazeny v kategorii Pozemky, budovy a zařízení. Podle IFRS 16 není možné ponechávat finanční leasingy dle IAS 17 v kategorii Pozemky, budovy a zařízení a nově aktivované leasingy vykazovat v jiné kategorii. Bohužel to není možné lépe rozklíčovat z dostupných údajů. Nutno podotknout, že zpráva není auditovaná, tudíž ani nesplňuje požadavky na zveřejnění k IFRS 16. Uživatelé finančních výkazů budou muset počkat na „plnohodnotnou“ výroční zprávu.

Leasing v průběhu let

Společnost Ryanair v průběhu let 2017-2019 evidovala aktivované finanční leasingy dle IAS 17, nicméně s účinností IFRS 16 není jasné, jak přesně ovlivnil nový standard strukturu dlouhodobých aktiv a také není možné jasně určit, jestli leasingy aktivované podle IAS 17 byly reklasifikovány z kategorie Pozemky, budovy a zařízení do kategorie Právo k užívání. Pro tabulku níže je tedy předpokládáno, že Pozemky, budovy a zařízení k 31. 3. 2019 a 1. 4. 2019 se rovná. Mimo jiné z důvodu, že k 30. 9. 2019 je uvedena hodnota kategorie Pozemky, budovy a zařízení 9 144,7 mil. EUR, což nenaznačuje poklesu způsobeného změnou zařazení v minulosti kapitalizovaných aktiv dle IAS 17 pod kategorii Právo k užívání.

Z tabulky níže, i když není podložena dostatečným zdrojem, vyplývá minimální dopad implementace IFRS 16 do účetních pravidel. Leasing tvoří 1 % dlouhodobého majetku, což odpovídá růstu o 1 %. Ostatní ukazatele se také pohybují okolo 1 %, dokonce i ukazatel věřitelského rizika se zvýšil o necelý 1 procentní bod.

Tabulka 5: Analýza prvotní aplikace IFRS 16 u Ryanair

v milionech EUR	31. 03. 2018	31. 03. 2019	01. 04. 2019
Pozemky, budovy a zařízení	8 123	9 030	9 030?
z toho aktivovaný leasing dle IAS 17	267	198	
Budoucí minimální platby (operativní leasing)	150	290	
Aktivovaný leasing dle IFRS 16			+ 130
Dlouhodobá aktiva	8 173	9 447	9 577
Celková aktiva	12 362	13 251	13 381
Závazek plynoucí z finančního leasingu	300	197	
Závazek z leasingu dle IFRS 16			+ 140
Celkové závazky	7 893	8 036	8 176
% podíl práva k užívání na dlouhodobých aktivech			1,36 %
% navýšení dlouhodobých aktiv			1,38 %
% podíl práva k užívání na celkových aktivech			0,97 %
% navýšení aktiv			0,98 %
% podíl závazku z leasingu na celkových závazcích			1,71 %
% navýšení celkových závazků			1,74 %
% podíl závazku z leasingu na celkových pasivech			1,05 %
Ukazatel věřitelského rizika		60,64 %	61,10 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě výkazů Ryanair

4.2.2 Deutsche Lufthansa AG

Popis společnosti

Společnost Deutsche Lufthansa je německým národním leteckým dopravcem. Jedná se o největší leteckou společnost v Evropě a pátou největší na světě podle počtu přepravených pasažérů. V roce 2018 přepravila více jak 142 milionů pasažérů. K 31. 12. 2018 se její letecký park skládal ze 763 letounů (Deutsche Lufthansa AG, 2019).

IFRS 16 ve výkazech

Ve výroční zprávě za rok 2017 Společnost uváděla, že pro přechod na IFRS 16 použije modifikovanou retrospektivní metodu, kdy hodnota závazku bude odpovídat hodnotě rozpoznávaného aktiva při prvotní aplikaci. Také bylo zmíněno, že najatá letadla tvoří pouze malou část vozového parku a nově aktivované leasingy budou především budovy a kancelářské vybavení. Očekávaný dopad nebyl vyčíslen.

Obrázek 15: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2017 u Lufthansy

The Group has decided to apply the modified retroactive approach. In the modified retroactive approach, the comparable figures for the previous year are not adjusted and all adjustment effects as of 1 January 2019 are therefore to be presented as adjustments to retained earnings. Upon initial application, the Lufthansa Group has also decided to recognise right-of-use assets corresponding to the lease liabilities. This will therefore not have any impact on equity as of the effective date.

The most important change identified to date is that the Group will recognise new assets and liabilities for its operating leases. Since leased aircraft still only make up a small proportion of the total fleet, the right-of-use assets will mainly relate to properties and other operating and office equipment. Furthermore, the type of expenses connected with these leases will change, since IFRS 16 replaces linear expenses for operating leases with depreciation and amortisation for right-of-use assets and interest expenses for lease liabilities. This will have corresponding effects on the presentation of results in the income statement, total assets, debt and the equity ratio. It is still too early to reliably quantify the concrete impact this will have on the consolidated financial statements. The current volume of operating leases is shown in [Note 20, p. 132f.](#)

Ve výroční zprávě za rok 2018 byl dopad vyčíslen na 2 mld. EUR s tím, že materiální kontrakty byly ještě ve fázi vyjednávání, a když budou podepsány, dopad bude dalších 0,4 mld. EUR.

Obrázek 16: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2018 u Lufthansy

of 1 January 2019. Short-term leases with a term of less than twelve months (and containing no purchase options) and leases where the underlying asset has a low value will not be recognised. The same applies to contracts with a remaining term of less than a year upon first-time application.

In view of the contracts concluded as of the reporting date, the Group is anticipating an increase in total assets of approximately EUR 2.0bn. Material contracts are still under negotiation, which will result in additional right of uses and lease liabilities of EUR 0.4bn if they are signed, so that total assets are currently expected to go up by EUR 2.4bn in total. Based on the total assets as of 31 December 2018, the first-time application of IFRS 16 would result in a decrease of approximately 1.5 percentage points in the equity ratio.

V pololetních výkazech je pak dopad potvrzen, prvotní ocenění práva z užívání a závazku z leasingu je 2,6 a 2,5 mld. EUR. Společnost používá různá praktická zjednodušení – neaktivuje najatá aktiva nízké hodnoty a nájmy trvající méně jak 12 měsíců, nebo končící v roce 2019. Též používají možnosti tzv. zpětného pohledu při vyhodnocování doby nájmu u kontraktů s opcemi. U kontraktů s neleasingovými komponentami se tyto komponenty oddělují.

Obrázek 17: Rekonsiliace prvotní výše závazku z leasingu v pololetní zprávě 2019 u Lufthansy

At the transition date to IFRS 16, right-of-use assets of EUR 2.0bn and lease liabilities of the same amount were recognised on 1 January 2019. The operating leases as of 31 December 2018 were reconciled with the opening amount of the lease liability in the statement of financial position as of 1 January 2019 as follows:

RECONCILIATION LEASE LIABILITIES	
In €m	2019
Obligations from contracts classified as operating leases as of 31 December 2018 ¹⁾	2,739
Short-term leases	10
Leases on assets of low value	338
Concluded contracts with right-of-use assets not yet acquired	126
Other	18
Discounting with Incremental borrowing rate at the first application of IFRS 16	289
Lease liabilities newly accounted due to IFRS 16 as of 1 January 2019	1,958
Existing finance lease liabilities as of 31 December 2018	596
Total lease liabilities	2,554

¹⁾ Adjusted value.

Leasing v průběhu let

Společnost jako snad jediná neuvádí a nepopisuje, jak důležitý standard bude mít dopad, ačkoliv z tabulky níže vyplývá, že nová pravidla s sebou přinesla velmi významné změny, které Lufthansa ve svých konsolidovaných výkazech zaznamenala. Společnost evidovala aktivované finanční leasingy pod kategorií Pozemky, budovy a zařízení, ty však tvořily přibližně třetinový podíl. S účinností IFRS 16 se podíl leasingů zvedl a k 1. 1. 2019 tvoří více jak 60 % této kategorie.

Ve výkazech na sebe nesedí zveřejněná hodnota budoucích minimálních plateb týkajících se operativního leasingu k 31. 12. 2018 a stejná hodnota v pololetních výkazech roku 2019. Na druhou stranu, jako jedna z mála sledovaných účetních jednotek zveřejnila již v pololetní zprávě rekonsiliaci prvotní aplikace IFRS 16, jak standard požaduje.

Dlouhodobá aktiva, na kterých se ta najatá podílí necelými 9 %, vzrostly s prvotní aplikací o více než 9 %. Celková aktiva jsou pak leasingem tvořena ze 7 %. Celkové závazky vzrostly o 6 %. Ukazatel věřitelského rizika se s prvotní aplikací snížil, ale jen o jednu desetinu procentního bodu. Může za to vyšší hodnota práva k užívání, než závazek z leasingu vykázaných k 1. 1. 2019.

Tabulka 6: Analýza prvotní aplikace IFRS 16 u Lufthansy

v milionech EUR	31. 12. 2017	31. 12. 2018	01. 01. 2019
Pozemky, budovy a zařízení	2 186	2 221	4 172
z toho aktivovaný leasing dle IAS 17	539	614	
Budoucí minimální platby (operativní leasing)	*2 547	2 739	
Aktivovaný leasing dle IFRS 16 zahrnutý v PPE			2 623
Dlouhodobá aktiva	25 237	27 559	30 182
Celková aktiva	36 267	38 213	40 836
Závazek plynoucí z finančního leasingu	505	197	
Závazek z leasingu dle IFRS 16			2 554
Celkové závazky	26 694	29 103	31 061
% podíl práva k užívání na dlouhodobých aktivech			8,69 %
% navýšení dlouhodobých aktiv			9,52 %
% podíl práva k užívání na celkových aktivech			6,42 %
% navýšení aktiv			6,86 %
% podíl závazku z leasingu na celkových závazcích			8,22 %
% navýšení celkových závazků			6,73 %
% podíl závazku z leasingu na celkových pasivech			6,25 %
Ukazatel věřitelského rizika		76,16 %	76,06 %

* hodnota pouze pro následujících 6 let od data, splatnost od 5. roku uvedena pouze jako částka plateb ročně

Zdroj: vlastní zpracování na základě výkazů Lufthansy

4.2.3 easyJet plc

Popis společnosti

Společnost easyJet plc je evropskou nízkonákladovou leteckou společností. Za hospodářský rok 2018 přepravila více než 88,5 milionu pasažérů. K 30. 9. 2018 se její letecký park skládal z 315 letounů (easyJet plc, 2018).

IFRS 16 ve výkazech

Dle výroční zprávy za rok 2017 (hospodářský rok končí 30. 9.) se skupina easyJet chystala přejít na IFRS 16 předběžně již v roce končícího k 31. 8. 2019, ačkoliv tuto povinnost má až od roku následujícího. Společně s IFRS 16 zamýšlela implementovat rovněž IFRS 15 a IFRS 9. Vedení společnosti očekávalo přechod modifikovanou retrospektivní metodou. Společnost již předběžně vyčíslila dopad k 1. 10. 2018 – přibližně 300 mil. GBP jako prvotní

ocenění Práva k užívání a Závazku z leasingu. Společnost upozorňovala, že tento odhad nezahrnuje kontrakt podepsaný až po rozvahovém dni s Air Berlin, jehož předmětem je pronájem 25 letadel A320. Společnost se nevyjádřila k případným výjimkám, které hodlá použít.

Obrázek 18: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2017 u easyJetu

IFRS 16 'Leases' – effective for the year ending 30 September 2020

easyJet is currently planning to early adopt IFRS 16 on 1 October 2018, bringing the timing of adoption in line with that of IFRS 9 and IFRS 15. easyJet anticipates applying the cumulative catch-up ("modified") transition method.

The standard provides a single lessee accounting model, specifying how leases are recognised, measured, presented and disclosed. Under IFRS 16, easyJet will capitalise all aircraft and properties currently held under operating leases. Operating lease expenses will be replaced by a depreciation expense on Right of Use assets recognised and an interest expense as the interest rate implicit in easyJet's lease liabilities unwinds.

At 30 September 2017 (excluding the impact of the post balance sheet Air Berlin transaction (see note 28) which has not yet been evaluated) easyJet anticipates that on adoption of IFRS 16 on 1 October 2018, it will recognise approximately £0.3 billion of lease liabilities and approximately £0.3 billion of Right of Use Assets. Annual operating lease expenses of £0.1 billion, which would have been recognised under the existing leases standard, will be replaced by anticipated similar levels of depreciation and interest expense such that no material impact on profit before tax is expected in the year of transition.

Retained earnings are expected to decrease slightly on adoption of IFRS 16, reflecting the difference in carrying value between Right of Use assets and Lease Liabilities initially recognised.

V následující výroční zprávě 2018 bylo téma leasingu popsáno podrobně. Odhad prvotního ocenění leasingového závazku a práva k užívání se zpřesnil na 550 mil. GBP a 510 mil GBP a snížení vlastního kapitálu o 40 mil. GBP. Společnost se vyjádřila ke všem praktickým zjednodušením, které měla v úmyslu využít. Jednalo se o krátkodobé nájmy a nájmy malé hodnoty, také využití možnosti tzv. zpětného pohledu vyhodnocování původní doby nájmu a IFRS 16 vztáhnout pouze na nájmy, které již dříve byly klasifikované jako nájem.

Obrázek 19: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2018 u easyJetu

On adoption of IFRS 16 on 1 October 2018, easyJet anticipates recognising approximately £550 million of lease liabilities, approximately £510 million of right-of-use assets, an increase in maintenance provisions of approximately £20 million, a £19 million derecognition of the net surplus on historical sale and leaseback transactions capitalised on the statement of financial position, and a corresponding decrease in equity of approximately £40 million. These figures do not include the tax impact which is subject to finalisation. Annual operating lease expenses and maintenance charges, which would have been recognised under existing accounting standards, will be replaced by anticipated similar levels of depreciation and interest expense such that no material impact on profit before tax is expected in the year of transition.

Praktická zjednodušení jsou potvrzená ve výroční zprávě za rok 2019, v jejichž výkazech je promítnuta první aplikace IFRS 16. Prvotní ocenění Práva k užívání a Závazku z leasingu 570 mil. GBP a 629 mil. GBP poněkud neodpovídá očekávaným hodnotám. Společnost nevykazuje Právo k užívání na samostatném řádku ve výkazu finanční pozice, ale ponechává jej v kategorii Pozemky, budovy a zařízení.

Leasing v průběhu let

Z tabulky níže vyplývá, že s prvotní aplikací IFRS 16 se několikanásobně zvýšil aktivovaný najatý leasing, z čehož vyplývá navýšení hodnoty kategorie Pozemky, budovy a zařízení, pod něž společnost najatá aktiva řadí. Společnost se rozhodla pro dřívější aplikaci standardu IFRS 16 jako jediná ze sledovaného vzorku.

K 1. 10. 2018 se na dlouhodobých aktivech podílelo z 10 % právo k užívání, čímž zapříčinilo růst dlouhodobých aktiv o necelých 10 % oproti 30. 9. 2018. Celková aktiva jsou pak tvořena z více než 7,5 % leasingem. Závazky z leasingu se podílí na celkových závazcích více než 14 %, s prvotní aplikací pak celkové závazky vzrostly také o 14 %. Ukazatel věřitelského rizika si k 1. 10. 2018 pohoršil o 3,5 procentního bodu oproti 30. 9. 2018.

Tabulka 7: Analýza prvotní aplikace IFRS 16 u easyJet

v milionech GBP	30. 09. 2017	30. 09. 2018	01. 10. 2018
Pozemky, budovy a zařízení	3 525	4 410	4 907
z toho aktivovaný leasing dle IAS 17	77	73	
Budoucí minimální platby (operativní leasing)	352	601	
Aktivovaný leasing dle IFRS 16 zahrnutý v PPE			570
Dlouhodobá aktiva	4 237	4 994	5 491
Celková aktiva	5 971	6 995	7 492
Závazek plynoucích z finančního leasingu	101	98	
Závazek z leasingu dle IFRS 16			629
Celkové závazky	3 169	3 736	4 267
% podíl práva k užívání na dlouhodobých aktivech			10,38 %
% navýšení dlouhodobých aktiv			9,95 %
% podíl práva k užívání na celkových aktivech			7,61 %
% navýšení aktiv			7,11 %
% podíl závazku z leasingu na celkových závazcích			14,74 %
% navýšení celkových závazků			14,21 %
% podíl závazku z leasingu na celkových pasivech			8,40 %
Ukazatel věřitelského rizika		53,41 %	56,95 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě výkazů easyJet

4.2.4 Shrnutí dopadu u leteckých společností

U leteckých společností se očekával po zavedení standardu IFRS 16 jeden z nejvýznamnějších dopadů. Z analýz této práce vyplývají podstatné změny týkající se především, změny struktury dlouhodobého majetku. Nejvíce u společnosti Lufthansa, u které najatá aktiva před účinností IFRS 16 tvořila 27 % kategorie PPE, po prvotní aplikaci to již bylo více jak 60 %. U společnosti easyJet se zvýšil tento podíl ze 2 % na 12 %. U obou společností toto navýšení způsobilo přibližně 10% nárůst dlouhodobých aktiv. Výkazy společnosti Ryanair nebyly prvotní aplikací IFRS 16 významně dotčeny. Do budoucna by bylo vhodné zjistit příčinu, zda je to kvůli práci s konsolidovanými výkazy nebo skutečnost, že si společnost doopravdy najímá minimum aktiv.

Vybrané společnosti dopředu avizovaly nárůst aktiva závazků, ačkoliv Ryanair jej nepovažoval za významný a Lufthansa dopředu nehodnotila velikost tohoto dopadu.

Všechny společnosti využily možnost neaktivovat krátkodobé nájmy a nájmy malé hodnoty. Též všechny společnosti přecházeli na IFRS modifikovanou retrospektivní metodou. Jedna ze společností implementovala IFRS 16 do svých účetních pravidel dříve, než bylo vyžadováno.

Závěr

S účinností nových pravidel pro vykazování leasingů dle IFRS se v účetních závěrkách mnohých společností objevuje právo k užívání a závazek z leasingu. Podle předchozích pravidel, kdy se do rozvahy dostal pouze finanční leasing, byla tato změna často nazývána „revolucí“ ve vykazování leasingů.

Cílem této práce bylo zanalyzovat prvotní dopad implementace IFRS 16 do účetních pravidel vybraných účetních jednotek. Pro tuto analýzu byli zvoleni zástupci ze dvou odvětví, konkrétně odvětví telekomunikací a aerolinií. Obě tato odvětví byla zmiňována ve studiích o očekávaném dopadu nových pravidel pro leasingy jako jedny z více postižených.

Oblast telekomunikací, respektive zvolení zástupci, byla postižena změnami velmi podobně a konzistentně napříč vzorkem. U všech společností vzrostla dlouhodobá aktiva i závazky o nezanedbatelné procento, konkrétně o 17 % u O2, o 13 % u DT a o 8 % u Telefónicy. U všech těchto společností se ke dni první aplikace IFRS 16 zhoršil ukazatel věřitelského rizika. U žádné to však nebylo více než o 5 procentních bodů.

U všech zástupců z oblasti telekomunikací byl též zaznamenán podobný přístup k popisování kvalitativních informací před účinností nových pravidel. Ve výročních zprávách za rok 2017 se dopad vyhodnocoval, v následujícím roce už byly zveřejněné numerické hodnoty dopadu (ačkoliv s mírným rozpětím), spolu s předpokládanými výjimkami a praktickými zjednodušeními, které vedení společností hodlala využít. Ve výkazech sestavených v souladu s IFRS 16 se pak očekávaný dopad potvrdil a též i využitá praktická zjednodušení, která byla dopředu avizována.

Letecké společnosti měly být dle studie IASB (2016) nejvíce ovlivněným odvětvím. Podíl současné hodnoty budoucích plateb plynoucích z operativních leasingů k celkovým aktivům byl dle této studie 22 %. Na vybraném vzorku nemůže být tak významný dopad potvrzen.

U společností Lufthansa a easyJet byl pozorován nezanedbatelný dopad – u obou společností byl ke dni prvotní aplikace IFRS 16 zaznamenán přibližně 9% nárůst dlouhodobých aktiv, u společnosti Lufthansa pak 6% nárůst celkových závazků, u easyJetu byl tento nárůst 14 %. Nárůst celkových aktiv se pak u obou společností pohyboval okolo 7 %. U společnosti Ryanair nebyl pozorován významný dopad na žádnou rozvahovou položku. Ukazatel věřitelského rizika se s implementací IFRS 16 zhoršil u společnosti easyJet o 3 procentní body, u společnosti Ryanair pak o přibližně o půl procentního bodu. U společnosti Lufthansa se vzhledem k vykázání vyššího práva k užívání než závazku z leasingu ukazatel věřitelského rizika dokonce nepatrně zlepšil.

Kvalitativní informace byly u jednotlivých společností různě podrobné, nicméně u všech velmi podobné. V přílohách výkazů roku 2017 se dopad vyhodnocoval, v následujícím roce již byly zveřejněny numerické hodnoty pravděpodobného prvotního vykázání práva k užívání a závazku z leasingu (společnost easyJet je zveřejnila i v roce 2017), spolu s předpokládanými výjimkami a praktickými zjednodušeními, které vedení společností hodlala využít. Ve výkazech sestavených v souladu s IFRS 16 se pak očekávaný dopad potvrdil a též i využitá praktická zjednodušení, která byla dopředu avizována.

Společným rysem pro všechny vybrané účetní jednotky jsou použita praktická zjednodušení, která standard dovoluje. U žádné ze společností nebyly aktivovány leasingy malé hodnoty a leasingy trvající méně jak 12 měsíců, případně končících do 12 měsíců od data přechodu na IFRS 16. Všechny společnosti si pro přechod zvolily modifikovanou retrospektivní metodu, která byla očekávána jako ta nejvíce používanější.

Cíl práce byl naplněn. Tato práce přinesla potvrzení očekávaného dopadu nových pravidel pro vykazování leasingů dle IFRS na vybraném vzorku telekomunikačních společností a z části potvrdila tento dopad i na vybraném vzorku leteckých společností.

Seznam použité literatury a pramenů

Knižní zdroje:

DVOŘÁKOVÁ, Dana, 2017. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 5. aktualizované a přepracované vydání. Brno: BizBooks.

KRUPOVÁ, Lenka, 2017. *Leasingy podle IFRS: IFRS 16 leasingy, praktické aplikace, příklady*. Praha: 1. VOX.

VÁŠEK, Libor, a kol, 2019. *ÚČETNICTVÍ – VÝKAZNICTVÍ vybrané oblasti IFRS*. 3. aktualizované vydání. Praha: INSTITUT CERTIFIKACE ÚČETNÍCH, a.s.,

Standarty:

IAS 17 *Leasingy*

IFRS 16 *Leasingy*

Online zdroje:

ERNST & YOUNG. *Leases - A summary of IFRS 16 and its effect*. [online]. 2016, [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://staff.blog.ui.ac.id/martani/files/2017/07/ey-leases-a-summary-of-ifrs-16-and-its-effects-may-2016>.

IASB. *IFRS 16 Leases* [online]. Effects Analysis. 2016, [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://www.ifrs.org/-/media/project/leases/ifrs/published-documents/ifrs16-effects-analysis.pdf>

IFRS INTERPRETATIONS COMMITTEE. *Lease term and useful life of leasehold improvements (IFRS 16 and IAS 16)* [online]. 2019, [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://cdn.ifrs.org/-/media/feature/meetings/2019/june/ifric/ap3-lease-term-and-useful-life.pdf>

PRICEWATERHOUSECOOPERS. *A study on the impact of lease capitalisation IFRS 16: The new leases standard*. [online]. 2016, [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://www.pwc.com/sk/en/audit/assets/2017/a-study-on-the-impact-of-lease-capitalisation.pdf>

RYANAIR DAC. *O nás*. [online]. 2020, [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://www.ryanair.com/cz/cs/uzitecne-informace/o-nas/o-nas>

Účetní závěrky:

DEUTSCHE LUFTHANSA AG, 2018. Annual Report 2017. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://investor-relations.lufthansagroup.com/fileadmin/downloads/en/financial-reports/annual-reports/LH-AR-2017-e.pdf>

DEUTSCHE LUFTHANSA AG, 2019. *Annual Report 2018*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://investor-relations.lufthansagroup.com/fileadmin/downloads/en/financial-reports/annual-reports/LH-AR-2018-e.pdf>

DEUTSCHE LUFTHANSA AG, 2019b. *SECOND INTERIM REPORT January – June 2019*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://investor-relations.lufthansagroup.com/fileadmin/downloads/en/financial-reports/interims-reports/LH-QR-2019-2-e.pdf>

DEUTSCHE TELEKOM AG, 2018. *THE 2017 FINANCIAL YEAR*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://www.telekom.com/en/investor-relations/publications/financial-results/financial-results-2017>

DEUTSCHE TELEKOM AG, 2019. *THE 2018 FINANCIAL YEAR*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://www.telekom.com/en/investor-relations/publications/financial-results/financial-results-2018>

DEUTSCHE TELEKOM AG, 2019b. *INTERIM GROUP REPORT JANUARY 1 TO JUNE 30*, [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://www.telekom.com/en/investor-relations/publications/financial-results/financial-results-2019>

EASYJET PLC, 2017. *ANNUAL REPORT AND ACCOUNTS 2017*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <http://corporate.easyjet.com/investors/reports-and-presentations/2017>

EASYJET PLC, 2018. *ANNUAL REPORT AND ACCOUNTS 2018*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <http://corporate.easyjet.com/investors/reports-and-presentations/2018>

EASYJET PLC, 2019. *ANNUAL REPORT AND ACCOUNTS 2019*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <http://corporate.easyjet.com/investors/reports-and-presentations/2019>

O2 CZECH REPUBLIC A.S., 2018. *VÝROČNÍ ZPRÁVA 2017*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: https://www.o2.cz/file_conver/578990/VZ_2017_CZ_9_3.pdf

O2 CZECH REPUBLIC A.S., 2019. *VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: https://www.o2.cz/file_conver/631902/VZ_2018_CZ_18_3.pdf

O2 CZECH REPUBLIC A.S., 2019b. *Pololetní zpráva 2019*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: https://www.o2.cz/file_conver/649678/Pololetni_prava_2019.pdf

TELEFÓNICA S.A., 2018. *Auditor's Report, Consolidated Annual Accounts, and Consolidated Management Report at December 31, 2017*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: https://www.telefonica.com/en/web/shareholders-investors/financial_reports/annual-report

TELEFÓNICA S.A., 2019. *Auditor's Report, Consolidated Annual Accounts, and Consolidated Management Report at December 31, 2018*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: https://www.telefonica.com/en/web/shareholders-investors/financial_reports/annual-report

TELEFÓNICA S.A., 2020. *Auditor's Report, Consolidated Annual Accounts, and Consolidated Management Report at December 31, 2019*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: https://www.telefonica.com/en/web/shareholders-investors/financial_reports/annual-report

RYANAIR DAC., 2018. *Annual Report 2018*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://investor.ryanair.com/wp-content/uploads/2018/07/Ryanair-FY-2018-Annual-Report.pdf>

RYANAIR DAC., 2019. *Annual Report 2019*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://investor.ryanair.com/wp-content/uploads/2019/07/Ryanair-2019-Annual-Report.pdf>

RYANAIR DAC., 2019b. *H1 FY20*. [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://investor.ryanair.com/wp-content/uploads/2019/11/Ryanair-H1-FY2020.pdf>

Seznam obrázků a tabulek

Seznam obrázků

Obrázek 1: Rozhodovací strom pro určení, zda smlouva obsahuje leasing	10
Obrázek 2: Způsob zaúčtování leasingu dle IFRS 16	15
Obrázek 3: Dopad IFRS 16 na rozvahu	20
Obrázek 4: IFRS 16 v příloze výroční zprávy O2 2017	23
Obrázek 5: IFRS 16 v příloze výroční zprávy O2 2018	24
Obrázek 6: Prvotní dopad IFRS 16 u O2 v pololetní zprávě 2019	24
Obrázek 7: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2017 u DT	26
Obrázek 8: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2017 u DT	26
Obrázek 9: IFRS 16 ve výroční zprávě 2018 u DT	27
Obrázek 10: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2017 u skupiny Telefónica	29
Obrázek 11: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2018 u skupiny Telefónica	29
Obrázek 12: Prvotní dopad aplikace IFRS 16 u skupiny Telefónica	30
Obrázek 13: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2018 u Ryanair	32
Obrázek 14: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2019 u Ryanair	33
Obrázek 15: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2017 u Lufthansy	35
Obrázek 16: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2018 u Lufthansy	35
Obrázek 17: Rekondiliace prvotní výše závazku z leasingu v pololetní zprávě 2019 u Lufthansy	36
Obrázek 18: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2017 u easyJetu	38
Obrázek 19: IFRS 16 v příloze výroční zprávy 2018 u easyJetu	39

Seznam tabulek

Tabulka 1: Očekávaný dopad kapitalizace operativních leasingů na zadlužení a EBITDA	21
Tabulka 2: Analýza dopadu prvotní aplikace IFRS 16 u O2	25
Tabulka 3: Analýza dopadu prvotní aplikace IFRS 16 u DT	28
Tabulka 4: Analýza prvotní aplikace IFRS 16 u skupiny Telefónica	31
Tabulka 5: Analýza prvotní aplikace IFRS 16 u Ryanair	34
Tabulka 6: Analýza prvotní aplikace IFRS 16 u Lufthansy	37
Tabulka 7: Analýza prvotní aplikace IFRS 16 u easyJet	40